

Kako pripremiti i voditi rad u timovima (2)

Zlata Ćurković, Korccula

Primjer prirodnog suradničkog zadatka

Kada sam prije par godina počela uvoditi timski rad u nastavu nisam se najbolje snalazila. Događalo se da dio učenika izbjegava rad oslanjajući se na one koji rade. No, nakon svakog timskog rada razmišljala sam i bilježila što je bilo dobro, a što loše. Tražila sam mišljenja učenika i provodila kontrolne provjere znanja kako bih stekla uvid u učinkovitost ovakvog načina rada. Tako su mi s vremenom pripreme postajale osmišljenije i svrsishodnije, rad bolje organiziran, a učenici vještiji i zadovoljniji učenjem u timu.

Dakle, ako u početku i nismo zadovoljni timskim radom, ne treba odustajati. Učitelju je potrebno izvjesno vrijeme da ovlada novim načinom izvođenja nastave. Jednako tako i učenicima je potrebno neko vrijeme dok ne počnu rutinski postupati u skladu s očekivanjima.

Danas, nakon par godina iskustva, uživam promatrajući učenike dok vrijedno rade u timovima, dogovaraju se, samostalno istražuju tekst u udžbeniku, bilježnici, unaprijed pripremljenim materijalima ili nekim drugim dostupnim im izvorima. Objašnjavaju jedan drugomu i s puno volje pomažu slabijim učenicima da shvate i usvoje postupak rješavanja problema.

Ono što sam posebno uočila je da pred učenike treba postaviti jasan cilj i jasne upute tako da svaki učenik bude u stanju organizirati vlastitu aktivnost kako bi taj cilj ostvario. Ako uz to naglasimo da imaju još i **zajednički cilj**, usmjereni su i **na suradnju**.

Dobroj radnoj atmosferi pridonosi dobar odabir zadataka. Zadaci bliski realnim životnim situacijama više motiviraju učenike i prirodnim putem ih potiču na suradnju. Takve tipove zadataka za timski rad nazivamo **prirodnim suradničkim zadacima**. Prirodne zadatke nije uvijek moguće izmisliti, i često nam treba dobra ideja da bismo pripremili takav timski rad. Evo jednog primjera timskog učenja na prirodnim suradničkim zadacima za 7. razred osnovne škole, a u okviru nastavne teme računanja s postocima.

Timski rad – poslovanje u frizerskom salonu

UVODNI DIO RADA:

1. Formiranje heterogenih timova prema sposobnostima i znanju, nakon čega učenici samostalno između sebe dijele uloge u timu.
Vođa tima – uglavnom razumije zadatke, dobro organizira rad i pomaže ostalim članovima tima.
Pomoćnik vođe – uglavnom razumije zadatke, pomaže ostalim članovima tima.
Članovi tima – dobro će iskoristiti pomoć i truditi se napraviti svoj dio posla što točnije.
2. Podjela radnih listova s uputama za rad, zadacima i tablicom za upis rezultata (jedan tim – jedna tablica za rezultate i ocjene, a dvije upute kako bi imali bolji uvid u tekst).

3. Učitelj usmeno ističe cilj rada, što i kako će se raditi u pojedinim fazama i pretpostavljeno vrijeme za svaku fazu.

Cilj je ponoviti računanje s postocima i primijeniti naučeno gradivo u primjeru iz svakodnevnog života.

SREDIŠNJI DIO RADA:

- I. Rad na **zajedničkim zadacima** ima svrhu da svaki učenik na kraju može izračunati: (1) cijenu nakon povećanja (smanjenja) za p%; (2) postotni iznos; (3) osnovnu vrijednost. Ovo se postiže bliskom suradnjom i uzajamnim pomaganjem među članovima tima. Učenicima treba ostaviti dovoljno vremena kako bi na kraju svi stvarno znali riješiti ovakve zadatke. Učitelj diskretno prati pridržavaju li se učenici uputa. Po potrebi potiče članove tima da pomognu učeniku koji ima poteškoća u rješavanju zajedničkih zadataka. Učenici prelaze na drugi dio timskog rada tek nakon što se usuglase oko rješenja zadataka, a učitelj im potvrdi da su točna. Predviđeno maksimalno vrijeme za uvod i rad na zajedničkim zadacima je do kraja 1. školskog sata.
- II. Rad na **posebnim zadacima** je suradnički oblik rada u kojem svaki član ima svoj zadatak koji mora riješiti najbolje što može jer cjelokupan rezultat tima ovisi o uratku svakog pojedinog člana. Ukoliko se javi neka dilema mogu je raspraviti između sebe, ali u principu svaki je učenik skoncentriran na svoj dio posla. Na kraju u tablicu unose dobivene rezultate (tj. izračunate cijene). Predviđeno vrijeme za ovaj dio je 15 minuta.
- III. Učitelj projicira tablicu s točnim vrijednostima cijena (pripremljenu na prozirnici) i pojedinačno komentira rezultate u tablici svakog tima riječima točno, netočno, a netočne rezultate zaokruži crvenom bojom i tablice vrati timovima. Predviđeno vrijeme je 5 minuta.
- IV. Učenici u timu donose zajedničku ocjenu za tim procjenjujući koliko su se trudili i

dobro surađivali. Zatim ocjenjuju svakog pojedinog člana tima prema kriterijima napisanim u uputama. Predviđeno vrijeme je 5 minuta.

- V. Crtanje logotipa frizerskog salona, cjenika usluga ili neke scene iz frizerskog salona. Predviđeno vrijeme je 10 minuta.

ZAVRŠNI DIO RADA:

Traži se od predstavnika timova da komentiraju rad svog tima, obrazlože ocjene, te obrazlože ideju crteža. Na kraju se može još zajednički raspraviti zašto cijene u travnju nisu jednake cijenama iz prosinca 2004. g. Predviđeno vrijeme je 10 minuta.

OSVRT NAKON REALIZACIJE TIMSKOG RADA:

Diskretno sam promatrala rad učenika, slušala njihove razgovore, pratila pišu li u bilježnicu, pomažu li jedan drugome i kako surađuju.

- Timovi su bili dobro organizirani i vođeni. Svi članovi su se uključili u rad.
- Učenici su stigli sve napraviti u predviđenom vremenu (blok satu).
- Uspješno su riješili sve zajedničke zadatke. Kod posebnih zadataka zapinjali su na 2. zadataku. Trebalo ih je upozoriti da razmisle u odnosu na koju cijenu se izračunava cijena za travanj. U nekim timovima to je učinio vođa, u nekim su tražili pomoć učitelja, a jedan tim nije diskutirao ovaj problem. Riješenost posebnih zadataka kretala se od 80% do 100%.
- U razredu je vladala prava radna atmosfera. Učenici su jako dobro prihvatili svoje uloge u timu. Dobro su se osjećali učenici koji su pomagali drugima, a jednako tako i oni koji su dobivali pomoć. Sigurna sam da je ovaj timski rad doprinio boljem uzajamnom razumijevanju i uvažavanju. Svi su bili zaokupljeni poslom, nisu bili glasni te je u razredu vladala relativna tišina. Crtanje plakata doživjeli su kao ugodnu razonodu, te su bili glasniji i smijali se svojim idejama.

- Pomoćnici vođa koji su prvi izvještavali o radu svoga tima imali su tremu. Izlagali su uz pomoć natuknica napisanih na ploči:
 - suradnja (kako, koliko i je li moglo bolje);
 - obrazloženje ocjena;
 - ideja plakata.
 Kraj svakog izlaganja bio je popraćen pljeskom, što je iduće izvjestitelje ohrabrilo i smanjilo tremu.
- Ovaj timski rad znatno je doprinio razvijanju pozitivnog stava prema učenju matematike i uvjerenju o potrebi stečenog znanja u svakodnevnom životu.

VREDNOVANJE (OCJENJIVANJE):

Samoocjenjivanje učenika imalo je svrhu osposobljavanje učenika za kritičko vrednovanje rada i kritičko ocjenjivanje ostvarene suradnje. Konačna ocjena, koju sam unijela u rubriku praćenje, bila je kombinacija njihove i moje ocjene temeljene na točnosti rješenja koja su predali. Nakon analize pismene provjere cjeline *Proporcionalne i obrnuto proporcionalne veličine* uspješnost u rješavanju zadataka s postocima iznosila je 75% što me je uvjerilo da je znanje stečeno ovim timskim radom bilo kvalitetno.

TIMSKI RAD — poslovanje u frizerskom salonu

Podijelite uloge:

vođa grupe – njemu najbolje ide i dobro organizira rad;

pomoćnik vođe – uglavnom sve razumije i voli pomagati drugima;

članovi grupe – dobro će iskoristiti pomoć ostalih i truditi se napraviti svoj dio posla što točnije.

Napomena: možete koristiti **džepno računalo**. Pritom, dobivene rezultate uvijek procjenjujte uspoređujući ih sa “zdravo-razumnim” rješenjima u glavi.

Uputa:

- Prvo riješite zajedničke zadatke. Ovi zadaci svima u timu trebaju biti jasni, i svi ih trebaju zapisati u bilježnicu!
- Za posebne zadatke razdijelite posao onako kako je u tablici predviđeno. U bilježnici svatko treba imati dio koji je sam rješavao. Dobivene cijene *uredno upišite u tablicu za rezultate*. To ćete na kraju predati.
- Na predviđeno mjesto upišite članove tima, njihove uloge i rješenja zajedničkih zadataka koja ste dobili.

Zajednički zadaci:

1. Vlasnica salona za plaćanje gotovinom daje 10% popusta. Cijena pramenova je 210 kuna. Koliko treba platiti ako se plaća gotovinom?
2. U jednom salonu usluge su poskupjele. Prije poskupljenja cijena bojanja kose bila je 150 kuna, a sada je 180 kuna. Za koliko posto je povećana cijena?
3. Vlasnica salona kupila je lokal u kojem posluje i platila 20 000 kuna poreza na promet nekretninama. Ako se taj porez naplaćuje po stopi 5%, koliko je platila za lokal?

Posebni zadaci:

1. Dan je cjenik usluga u nekom salonu. Za plaćanje gotovinom salon daje 10% popusta. Nađite cijene za plaćanje gotovinom.
2. U želji da privuče mušterije, vlasnica je u siječnju snizila cijene 15%. U travnju je odlučila ipak povećati cijene, za 15% u odnosu na cijene iz siječnja. Izračunajte cijene u siječnju i u travnju. Na kraju, razmislite o svom radu! Jeste li dali sve od sebe? Jeste li dobro surađivali u timu?

Ocijenite se međusobno po sljedećem kriteriju:

- članovi tima koji su točno riješili sve zadatke i pomagali drugima zaslužuju ocjenu odličan;
- članovi tima koji su uz pomoć točno riješili zadatke i marljivo radili zaslužuju vrlo dobar;
- članovi tima koji su trebali veću pomoć i nisu uspjeli sve riješiti, ali su se jako trudili, zaslužuju dobar;
- ako se netko nije trudio i ometao je ostale u radu, zaslužuje nedovoljan. Nadam se da takvih neće biti.

Koju ocjenu zaslužuje vaš tim kao cjelina?**Napišite svoje ocjene na predviđeno mjesto!****Članovi tima: ocjena:**

vođa: _____

pomoćnik: _____

član 1: _____

član 2: _____

član 3: _____

ocjena tima: _____

TABLICA REZULTATA

	Usluga:	Cijena (kn)	zadatak 1	zadatak 2	
			Cijena s popustom	Cijena u siječnju	Cijena u travnju
zadaci za vođu	Pranje kose	30			
	Fen frizura	60			
zadaci za pomoćnika	Šišanje poluduge kose	90			
	Šišanje duge kose	120			
zadaci za člana 1	Bojanje duge kose	150			
	Bojanje brade i brkova	80			
zadaci za člana 2	Hladna trajna ondulacija	180			
	Vodena ondulacija	90			
zadaci za člana 3	Pramenovi	210			
	Pramenovi na foliju	250			

Za koliko % bi vlasnica salona trebala povećati cijene iz siječnja, da se one vrate na cijene iz prosinca?

ODGOVOR: _____